

Narva Linnavalitsus
Arhitektuuri- ja Linnaplaneerimise Amet
Arhitektuuri- ja planeerimise osakond

Vana-Narva Selts
Sõpruse pst 186-2
13424 Tallinn

Teie 14.05.2012

Meie 24.05.2012 nr 1-12.1/4321-2

Narva Vanalinna linnaosa üldplaneeringust

Oleme tutvunud Teie poolt hr A. Liimetsale üle antud kirjaga esmamuljetest Narva Vanalinna linnaosa üldplaneeringule. Täname Teid arvamuse avaldamise eest. Kuna Teie kiri ei ole adresseeritud planeeringu menetlejale ega sisalda konkreetseid ettepanekuid planeeringu lahendusele ning koosneb hüpoteetilisest retoorilistest küsimustest, võtame Teie esmamuljed teadmiseks.

Narva Linnavalitsuse Arhitektuuri- ja Linnaplaneerimise Amet korraldab Narva Vanalinna linnaosa üldplaneeringu avaliku arutelu **31. mail 2012 kell 13.30** Narva Linnavalitsuse konverentsisaalis (Narva linn, Peetri plats 5, 1. korrus).

Lugupidamisega

Peeter Tambu
peaarhitekt (direktori asetäitja)
direktori ülesännetes

Jana Kopezina
projektide koordinaator
Tel. 35 99251

Peetri plats 5
20308 Narva
reg.nr. 75029820

tel: 35 99050
fax: 35 99051
e-mail: info@narvaplan.ee

a/a 10220034036014
Ühispank
kood 401

kärsale avaldas - esmamulje anti üle
14.05.2012 a. hr. Tõnnemäe ja Kaup'i
poolt. Veskuses Valdele Kulbach'i ge
selges, et Vananava selts ei ole veel
kuusi planeeringu projektiga.

J. Liit
/B. Liimek/

Esmamuljeid Narva vanalinna ala üldplaneeringu projektist

Üldplaneeringu koostajad pidanuks endile esitama küsimuse: **kui 1950.a eksisteerinuks UNESCO Maailmapärandi nimekiri ning Narva vanalinn sinna esitatuks, milline võinuks siis olla vastus?**

Üldplaneeringu ülevaade vaikib, et enne II maailmasõda oli Narva vanalinn euroopaliku tähtsusega kultuuripärand. Kui enda informeeritus polnud piisav, siis tulnuks tutvuda autoriteetide arvamustega.

Projekt pole tõsiseltvõetav, sest ei tunneta objekti ajaloolist ja kultuuriloolist tähtsust, ei ava selle **hävitamise lugu**: eesmärke, salastamise põhjust, täismahus taastamise kavasad kuni 1950. a-ni, totaalse likvideerimise otsust 1950. Ei kirjelda vaikset võitlust riismete päästmiseks 1950-2005. Põhjuseks on projektülesandes puuduv kunstiajaloolase hinnang Narva tähendusest Eesti ajaloos Euroopa kontekstis ja ajaloolase uurimus linna saatusest 20. sajandil.

Kõige selle asemel baseerub projekti mitme lahenduse ideoloogia M.Kalmu propagandistlikul laimuariklil (EE 3.08.2005) Narva patriootide ja kultuuripärandit kaitsta püüdnud muinsuskaitse ametnike aadressil. Tolle artikli otsene eesmärk oli teatavasti TÜNK hoone raekoja kaitsetsooni paigutamise õigustamine ja projekti „Vihm“ üleskiitmine vahendeid valimata. Töö eesmärk on tänaseks saavutatud, nüüd võiks sellest propagandast loobuda ja kainelt edasi mõelda.

On arusaamatu, miks on planeeringualast välja jäetud V. raveliin ning ajalooline, linnaga ühealane Soolasadama asupaik, millele 19. sajandil Kreenholmi puuvillaadid chitati.*

Projekteerimine on kestnud alates 2006. aastast, juba enne ja vahepeal on kehtestatud vähemalt tosin osaplaneeringut, millest osa on nurjumised, mõni maha salatud, kolmandad vastuolus üldplaneeringu põhimõtetega. Üldplaneering peab ennast nüüd nendega kohandama, tuleb nagu ülikond nõõpide külge õmmelda! Kas laiem avalikkus on üldse kursis osaplaneeringute olemusega? Ammendava üldpildi saamiseks tulnuks neid esitleda koos üldplaneeringuga.

Ühe ebaõnnestunud osaplaneeringu näiteks tundub olevat kava Lastepargi rajamiseks Triumph ja Fama vahelisse vallikraavi, eriti selle paiknemise tõttu intensiivse liiklusega Tuleviku tn ääres, mis peab kujunema peamiseks transpordkanaliks vanalinna. Sellele tänavale jääb paratamatult piiritransiidid koridor rekade aeglase venimisega ootele tollipunkti ette. Paratamatuks kaasnähtuseks on tolm ja õhust raskemad heitgaasid ... Lastepargi asukohaks oleks võrratult soodsam rahulik vanalinna siseala, näiteks nn Raekoja park. Nõukogude ajast on jäänud ebameeldiv mälestus kui maaliline vallikraav oli täis metallist turnimisvahendeid, mis leidsid aja kulgedes ikka vähem kasutamist.

Küll võiks vallikraavis vapustava turismiatraktsiooni korraldada palgateks suveks sinna kitsekarja. Siis oleks sealne muru alati eeskujulikult ja tasuta püetatud.

Lisaks on mõned projekti enda lahendused karjuvas vastuolus püstitatud põhimõtetega. Nii on seatud neli põhieesmärki vanalinna arendamiseks: **elamud kodanikele, haridusasutused, kultuuriasutused ja turismisektor**. Kuid siis on võetud meelevaldselt uus dominant - „võimu ja vaimu sünergia“ ja selle heaks tassitud vanalinna alale, ainsasse Rootsi ajast säilinud ajaloolisse hoonesse, raekotta, linna halduskeskus! Raekoja hoone on Narva linnale liialt hindamatu, et seda võiks raisata haldushooneks (välja arvatud üldkasutatav raesaal pärast restaureerimist.)

Ka puht praktilistel kaalutlustel on halduskeskuse liigutamine linna servale - vanalinna, jabur: kõige kaugem asukoht kõikidest linnaosadest, ühiskondlik transport kavandatakse cemale viia, lisaks parkimise probleemid ...

Veel kaugemale linnakeskusest on paigutatud raamatukogu, see viitab asutuse otstarbe ignoreerimisele.

J. J. Koppelmaa
15.05.2012
Arumäe

Tekstis esitatakse korduvalt vanalinna ja südalinna kui kattuvaid mõisteid, kuid unustatakse, et vanalinn kaotas igaveseks südalinna staatuse 1944.a kui ENSV idapiir toodi Narva jõe joonele.

Pole osatud leida dominante vanalinnale, mis aitaks linna kuvandit mingil määral taastada ning linnaossa „elu tuua“, millest nii palju on räägitud. See dominant saab ainult turismisektor olla ja selle baasiks ajalugu ja kultuuripärandit kandev raekoda. Ainult sellest hoonest, pärast vanalinna ajaloo muuseumiks kujundamist, oleks võimalik turismimagnet kujundada. Turismisuuna üheks põhjenduseks peaks ju olema ka promojate veendumus, et pärast TÜNK hoone valmimist saabuvad Euroopast „nõudlikud arhitektuurituristid“ seda imetlema ...

Seletuskirjas tsiteeritakse üksikasjadeni Promenaadi projekti, ... binoklite laenutamise ja ... prügikastideni välja, vaikitakse aga ajaloolisest (kavandatud 1850ndail. esimesena Eestis), suurepärase vaateväljaga Bulvarist, kust ilma binoklita on kaugused käeulatuses! Täna on Bulvar, Vana Narva üks uhkusi, hüljatud, võsastunud, konarliku kõnnitee ja osalt purustatud piirete tõttu on seal kulgeminegi ohtlik.

Promenaadi projektis on rida küsitavusi: vastuolu bastionaalse kaitse põhimõttega (ei saanud ju lubada maabunud vastasele hargnemise võimalust), ohutusprobleemid ja rajamise tegelik varjatud eesmärk – juhtida „massid“ Pimeaiast mööda, maailmarevolutsiooni tähisega obeliski juurde. Ka on bastionide vaatlemine nii vahetust lähedusest võimatu, nende võimsust võib imetleda vaid veesõiduki pardalt.

Üheks planeeringu antiutoopiaks on vana tänavavõrgu ja vundamentide väljakaevamine ning eksponeerimine. Kui see teostuks, siis muutuks linnaosa elamiskõlbmatuks ning eemalepeletavaks. Taoline „arheoloogiliste kaevete välja“ meenutav ala oleks aastaringselt täis vett, lund või jääd ning vanu telereid ja mööblit. Ala korrashoid nõuaks aednike, kojameeste ja valvurite armeed ning ka selle kujuteldava korrasoleku korral tekitaks see turistis vaid hämmeldust. Ja sellest kujuneksid vaid haled karikatuur „Narva akropolisest“.

Võib öelda, et lausa kuritegelik on Narva märgi, Pimeai puhkepargi mahamatmine, kinnistades selle mälestusmärgiks nende, kelle võidu korral polnuks Eesti vabariiki.* See ajalooline (asut. 1850ndail) narvalaste lemmikpuhkepaik oli aastaringselt kasutusel, talvel liuvälja ning suvel estraadiga kontserdipaiga ja tantsuplatsina. Vähim, mida Narvast mujal kindlasti teati, olid Kreenholm ja Pimeacd.

Aastaid räägitakse „elu toomisest“ vanalinna, kuid selle peamiseks vahendiks oleks linnaosa avamine turistidele. Vanalinna otseühenduse puudumise tõttu on isegi ühes kolmest kunagist Narva vanalinna iseloomustavast hoones paiknev, igale turistile ihaldusväärne VIP hotell „Vanalinna“, välja suretatud!

Niisiis esmajoones tuleks päevakorda võtta linna ja linnuse vahelise ajaloolise silla taastamine. Projektis mainitakse seda vaid kui ühte võimalust, tegelikult pidanuks see teoks tehtama juba piiripunkt rajamise käigus. Kavandatav jalakäijate piiriületuse rekonstrueerimise projekt peaks algama ajaloolise silla taastamisest.

Kuna projekti terviklik jõustamine jääb aastakümnete taha, tulnuks anda loetelu töödest, mis tuleksid viivitamatult ette võtta. Teistest, peale silla, „väljaspool järjekorda“ tehtavaid projekte peaksid olema Pimeai estraad, Bulvar, ohutu Pimeaiamäe tee, Koidula 3a krunt ja eksterjäär, Raesaali restaureerimine ...

Kui nüüd küsida, mida pakub tänane üldplaneering turistile, siis tegelikult ei paku mitte midagi. Ja ajalooline ülevaadegi „õigustab“, et 1930ndate Narva hakkas turistile huvi pakkuma alles pärast **Joaorgu** supluskohta rajamist(!?)

Siiski püüdkem fantaseerida ja pakume allpool nägemuse ühest kõige lähemast ekskursist turistile Narva ajalukku. (vt lisa)

Narva arengu teemal ei saa midagi mõistuslikku ette võtta tundmata linna lähiajalugu. Tõsi, teemal on ilmunud töid A.Weiss-Wendti, O.Kočenovski, D.Vseviovi ja K.Brüggemanni sulest.

kuid nende eri teemade käsitleste vahele jäävad suured „valged laigud“. Terviklik uurimus Narva 20. s. ajaloo kohta ei kuku taevast, selles ei saa enam loota entusiastidele, linnavõim peab tellima uurimuse ühe ajaloolise linna lähiajaloo kohta ühelt või mitmelt ajaloolaselt, st andma „grandi“. Ajaloolased on vaid keskmisepalgalsed, kulu oleks tühine, võrreldes näiteks õnnetu purskkaevu ehitamisega Rugodivi ette, tulu aga hindamatu.

Narva linna lähiajaloo tervikliku uurimise puudumisel on isegi laiem tagajärg kui mõju linnaosa üldplaneeringu kujundamisele. Selle tõttu on näiteks president Lennart Mere algatusel loodud Rahvusvahelise Eestis okupatsioonide ajal sooritatud sõjakuritegude uurimise komisjoni raportis vaikitud Narva koonduslaagri (1944-50) olemasolust. See laager oli tõenäoliselt Eestis kõige pikema tegevusaja ja suurima ohvrite arvuga ning on paiknenud Victoria bastioni kaskemattides, Mihkli kiriku varemetes ning Soolasadama aitudes.

Ka on kirjutatud ajaloo puudumine andnud Linnavolikogu aseesimehele võimaluse tänavusel Võidupäeva mittingul väita 36.000 nimetuks jäänud fašismiohvri matmisest V raveliinile ...

Lisa

Kõigepealt on turist linnust külastanud ja siirdub nüüd vanalinna. Sinna pääseb ta Hermannilinnuse hoovist üle tunnelsilla. Juba sillalt teeb ta pilte linnusest ja Venemaast (alates sillast on asfaldile turismirada värviga märgitud). Nüüd suundub ta Hahni trepile ja pildistab uuesti ja paremini ning Bulvarilt Sõpruse silda ja uuesti Venemaad. Edasi põikab nostalgilise „Vanalinna“ VIP-hotelli juurest üle bastionide ehitaja, insener-oberstleitnant Stahl v. Holsteini krundi (seal on vähemalt omaniku tegevusele pühendatud teabetumba perekonna vapiga) Triviaalkooli aeda, et mälestus- ja teabetahvlitega täisriputatud, ainsat säilinud ehedat, kõige tagasihoidlikumat narva-barokliku kodanikumaja näidist pildistada. Läbi Noorte Meremeeste Klubi aia rajatud otsepääsu kulgeb turist Viru tänavale, kus satub Rootsi toomkiriku ja Linnakiriku põhiplaanidele. Võib-olla on seal peale teabetumbade ka nende kirikute Rachel Whitereadi laadis orvellikud maketid üles seatud? Nüüd kulgeb külalise teekond mööda Suurt tänavat Raeplatsile TÜNK hoonet imetlema... Nii lühikese, kuid ülimalt muljeka (oleneb muidugi giidist!) rännaku järel suundub külaline Rae keldrilokaali kosutavale lõunale. Pärast lõunat tutvub turist Rae muuseumis Narva ehitamise ja hävitamise ajaloo kohta. See algab juba rakkeldrist Anvelt 1918. a troika ja selle ohvrite vahakujude väljapanekust ...

Muuseumi ekspositsiooni kirjeldus on niivõrd mahukas, et nõuab isesseisvat kirjatükki. Niipalju võib siiski öelda, et juba vestibüülis demonstreeritakse 3D videot kunagisest vanalinnast

Omatarbeks on vajalik ka salajane šokeiekskursioon valitud seltskonnale, mis algaks keskaegse linnamüüri kuningatorniga põkkunud „kuningagaraaži“ juurest ja suunduks Kraavi tänavale narva-baroki paroodiate juurde, külastaks Gorodskoi Sadi* libakalmistut, Victoria bastioni tipust tunnistaks Eesti ajaloo suurima ja pikima tegevusajaga koonduslaagri hooneid. Seal põikaks tagasi Kunstigalerii hoovi Jaak Soansi dissidentliku mälestusmüüri rusude juurde, ... aga edasisest teekonnast on esialgu parem vaikida. See oleks midagi alasti kuninga legendist ... vaatama pilte, mida kõik on näinud, kuid pole leidunud poisikest, kes oleks öelnud, et kuninga on alasti.

14.05.2012

Vana-Narva Selts

Narva Eesti Selts

Narva Muinsuskaitse Selts	Jaan Kaup	56149930
	Jüri Tõnisson	53436550